

מעמדו הדו-מהותי של איגוד הכדורסל

1. בית דין זה עמד לא אחת בפסיקותיו על מעמדו הדו-מהותי של איגוד הכדורסל.
2. היבטיהם הדואליים של איגודי ספורט נותחו בהרחבה אצל ד"ר אסף הראל במאמרו "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק – בראי חוק הספורט, תשמ"א", **עלי משפט** ט 419 (תשע"א) ובספרו **גופים ונושאי משרה דו-מהותיים** (נבו, 2019).
3. בנוסף, בחודש דצמבר 2023 הוציאה מתחת ידיה **הוועדה לבחינת מבנה מוסדות השיפוט של ההתאחדות לכדורגל ומתכונת פעילותם** דו"ח ציבורי מקיף הסוקר את מעמדה המשפטי של ההתאחדות לכדורגל; חברי הוועדה: פרופ' מיגל דויטש, ד"ר אסף הראל וד"ר חגי ויניצקי.
4. נעמוד להלן על עיקרי הטענות שהועלו בכתביו של ד"ר הראל בדבר מעמדם הדואלי של איגודי ספורט, טיעונים שאומצו בדו"ח הוועדה הציבורית ואף מקובלים עלינו.
5. איגוד הכדורסל הוקם כתאגיד מן המשפט הפרטי שאינו חלק מרשויות השלטון.¹
6. מטרותיו וסמכויותיו של האיגוד מעוגנים בתקנוניו הפנימיים. בכך מוגשמת מהותו הפרטית, המאפשרת לו לנהל את ענף הכדורסל כראות עיניו המקצועיות.
7. בהתאמה, סעיף 10 לחוק הספורט מכפיף את כל העוסקים בענף לתקנונים המותקנים על-ידי האיגוד המרכז את הפעילות באותו ענף.² כיבוד מומחיותו עולה גם מסעיף 11 לחוק, הקובע כי למוסדות השיפוט הפנימיים של האיגוד קיימת סמכות בלעדית לדון בעניינים הקשורים לפעילות האיגוד, וכן כי "החלטות ערכאת השיפוט הפנימית העליונה בענייני משמעת יהיו סופיות ואין לערער עליהן לפני בית משפט".³
8. עם זאת, בצד היבטיו הפרטיים, לאיגוד היבטים ציבוריים העשויים להצדיק את סיווגו, בהקשרים שונים, כדו-מהותי, ולהכפיפו, בהתאמה, לחלק מן הנורמות של המשפט המנהלי.
9. הפרמטר המרכזי הוא חיוניות השירות שהאיגוד מספק.⁴ בעוד ששירות חיוני "קיומי" נחשב ככזה אם הוא הכרחי להבטיח מינימום של קיום בכבוד והשתלבות בקהילה בחברה מודרנית (כגון: שירותי בריאות, חינוך, תחבורה ציבורית ומוצרי מזון בסיסיים), שירות

1 "איגוד ספורט" מוגדר בסעיף 1 לחוק הספורט, כדלקמן: "תאגיד שלא למטרות רווח, המרכז והמייצג ענף או ענפי ספורט בישראל ושמוכרים בו הגופים הבין-לאומיים המייצגים והמוכרים באותו ענף ספורט".
2 סעיף 10 (א) לחוק הספורט קובע, כי: "ההתאחדות או איגוד יתקינו תקנונים שיסדירו את הניהול התקין של הענף או של ענפי הספורט שהם מרכזים, לרבות תקנונים בדבר משמעת, שיפוט פנימי, העברת ספורטאים...". סעיף 10 (ג) לאותו חוק קובע, כי "התקנונים האמורים יחייבו את אגודות הספורט, הספורטאים ובעלי התפקידים שבאותו ענף או באותם ענפי ספורט".

3 ראו, בהקשר זה, ע"א 463/90 **איגוד הכדורסל נ' ל.ב.ן לקידום כדורסל**, פ"ד מד (2) 806, 811 (1990), שם נפסק כי סעיף 11 לחוק מתייחס ל"כל הפעילות במסגרת ההתאחדות או האיגוד", לרבות סכסוך בעל "אופי חוקתי". כן ראו: רע"א 180/07 **אמיר כץ נ' איגוד הכדורסל בישראל** (פורסם בנבו, ניתן ביום 4.10.09): "סמכותם של מוסדות השיפוט הפנימיים של איגודי הספורט, ומוסדות הבוררות הפנימיים בכלל זה, פורשה בפסיקות של בית משפט זה על דרך ההרחבה. הטעם לכך הוא שגופים אלה... הינם גופים פנימיים ולונטריים שיוצעים טוב יותר מכל גוף שיפוטי מה הם צורכי חבריהם וכיצד יש לנהל את ענייניהם, כאשר החברים הכפיפו עצמם מרצון לשלטונם של אלו ובכך ממלא הסכימו לקבל על עצמם את הכרעותיהם... כך, למשל, הבוררים במוסד לבוררות הינם משפטים הבקאים בתחום הספורט ובעלי הידע והכישורים המתאימים על מנת להכריע בצורה יעילה וצודקת בסכסוכים המתעוררים בתחום התמחותם... מגמה זו... אף תואמת את כוונתו הברורה של המחוקק במסגרת סעיפים 10 ו-11 לחוק הספורט להעביר את מכלול הסכסוכים הקשורים בנושא הספורט למוסדות השיפוט הפנימיים של האיגודים או ההתאחדויות השונות...".

4 לניתוח מפורט של פרמטר החיוניות הפונקציונלית, ראו הראל **גופים ונושאי משרה דו-מהותיים**, עמודים 75-124. כן ראו: אסף הראל **"גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק"**, עמודים 439-442.

חיוני "פונקציונלי" נחשב ככזה בשל היותו משקף אינטרס ציבורי רחב העשוי להשפיע באופן מהותי על אינטרס הציבור או על אינטרסים של קבוצות שונות בציבור.⁵

10. בענייננו, קשה לבסס חיוניות קיומית בהתייחס לפעילות האיגוד. הוא אינו מבצע פונקציה שרשות ציבורית אחראית לספק על-פי דין או פונקציה שניתן היה לצפות כי רשות שלטונית תבצע.⁶ עם זאת, חיוניותו נלמדת מהאינטרס הציבורי הגלום בפעילותו ולאור היזקקות הציבור לשירותיו. באחת הפרשות עמד בית המשפט העליון על חיוניותה של ההתאחדות לכדורגל:⁷

"ההתאחדות ... אחראית לניהול השוטף של ענף הכדורגל במדינת ישראל. אף שהינה ישות פרטית מבחינת אופן התאגדותה, הרי ש'העסק' שהינה מנהלת הוא בעל אופי ציבורי. ענף הכדורגל הינו מענפי הספורט הפופולריים ביותר ומהווה מקור משיכה להמוני בית ישראל ... ההתאחדות, אשר כל יעדיה מכוונים לפעילות שהיא ציבורית באופייה – פיתוח ענף הכדורגל בישראל, ריכוז וניהול, ובתוקף זה ממלאת תפקידים ציבוריים מובהקים, הינה בגדר גוף 'דו מהותי' כאמור, מעצם מהותה, תפקידיה, תכליתה והעניין שיש לציבור בה".⁸

דברים אלו יפים, בשינויים המחויבים, על איגוד הכדורסל.

11. חיוניותו של האיגוד מקבלת משנה תוקף נוכח שליטתו הבלעדית בניהול ענף הכדורסל במדינה. מונופול, ככלל, נוגד את הרציונל של הסכמה חופשית.⁹ הואיל וכל אגודת ספורט החפצה ליטול חלק בליגה בענף הכדורסל, חייבת להצטרף לשורותיו של האיגוד, קשה לומר כי החברות באיגוד נעשית על "בסיס הסכמי".¹⁰

5 להשוואה, ראו איל בנבנשתי "תחולת המשפט המינהלי על גופים פרטיים" משפט וממשל ב 11, 32 (התשנ"ד)
6 להשוואה, ראו דפנה ברק-ארז "תאגידים ציבוריים" עיוני משפט יט 273, 299, 303-304 (התשנ"ה).
7 ה"פ (מחוזי-ת"א) 1027/02 אביב גלעדי הפקות בע"מ נ' התאחדות לכדורגל בישראל, תק-מח 2003(2) 5, ניתן ביום 7.4.03. פסק הדין אושר על-ידי בית המשפט העליון; ע"א 4583/03 התאחדות לכדורגל בישראל ואח' נ' אביב גלעדי הפקות בע"מ, תק-על 2003(2) 3770 (ניתן ביום 13.7.2003).
8 לניתוח תיאורטי המסביר כיצד אספקת שירות חיוני לציבור מצביעה על שימוש במשאבי ציבורי, ראו: הראל, גוף דו-מהותי כיציר כפוי של המוחק, לעיל ה"ש שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת... לדעת המחבר, המבנה החברתי המודרני, שהוא תוצר של ההתאגדות החברתית, הוא זה שיצר את האינטרס הציבורי הגלום באספקת שירותי ספורט במתכונת הקיימת בחברה מערבית. שירותים אלו - בדיוק כמו שירותי ביטוח, בנקאות, מוסיקה, השכלה גבוהה וכיוצא באלה - הכרחיים לצורך מימוש הפוטנציאל הגלום בכל אחד מאיתנו בחברה המודרנית. דא עקא, הואיל ועלויות העסקה הכרוכות באספקתם על-ידי כל פרט באופן עצמאי הן רבות, אין זה כדאי - ולעתים גם אין זה אפשרי מבחינה מעשית - כי כל פרט יספק את השירות בעבור עצמו באופן אינדיווידואלי. לפיכך, השוק החופשי מעודד הקמתם של איגודי ספורט על-מנת שיספקו שירות מקצועי בעבור כלל הציבור (בעלויות נמוכות לאין שיעור וביעילות רבה יותר). כפועל יוצא מכך, הואיל והאינטרס הציבורי הגלום באספקת שירותי הספורט - גם אם אין הוא קיומי - הינו תוצר של ההתאגדות החברתית, הוא נתפש כחיצוני לפירות העבודה. ככזה, הוא מהווה "משאב חיצוני" שאינו בגדר חלק מה"קניין העצמי" של איגודי הספורט.
9 פש"ר (תל-אביב יפו) 2624-99 רשם העמותות נ' ארגון השוטרים הבינלאומי (פורסם בנבו, 15.7.2001), עמוד 7 לפסק הדין. בית המשפט הדגיש, כי היעדר התחרות עלול להגביר את הסכנה לאי-סדרים, למינהל לא יעיל ובזבזני, לשיקולים זרים, לשרירות ולמעשי שחיתות. לניתוח ההשלכות של צמצום מרחב הבחירה על השאלה אם ראוי לסווג גוף פרטי כדו-מהותי, ראו: הראל גופים ונושאי משרה דו-מהותיים, עמודים 133-139. כן ראו: הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפוי של המוחק", עמודים 442-445.
10 ראו, בהקשר זה, פש"ר (מחוזי-ת"א) 1802/02, ב"ש"א 4031/03 מועדון כדורגל הכוח מכבי רמת גן נ' חברת בלפור הנדסה ושיקום נזקים בע"מ (פורסם בנבו, ניתן ביום 14.5.03): "דומה, כי בטענת ההתאחדות כי החברות בה הינה 'יולונטרית', יש מעט מן ההתממות; עסקינן בגוף מונופוליסטי דה-פקטו, אשר החברות בו הינה תנאי ליכולתה של קבוצת כדורגל מקצועית לפעול ככזו. אין ליגה מתחרה שוות-מעמד, ואין 'ספקים' אחרים אליהם יכולה קבוצה, שסורבה על-ידו, לפנות כדי לקבל את אותו שירות בעתיד ..."

12. הפרמטר השלישי הוא ריכוז הכוח המצוי בידיו.¹¹ בדומה לרשויות ציבוריות, האיגוד מצוי בעמדת מרות המאפשרת לו לשנות, באופן חד צדדי, זכויות וחובות של פרטים התלויים בו. כוחו העודף נובע מן ההסמכה שקיבל מן המחוקק לפעול בשם הציבור, ועבורו, בעת אספקה בלעדית של שירות חיוני שהוא נחלת הכלל. כפועל יוצא מכך, ולאור מעמדו הבלעדי, דירוג הפנימי של אגודות הספורט (שנקבע באמצעות התחרויות המאורגנות על-ידו) משפיע על זהות האגודות שישתתפו בליגות השונות בתחרויות המתקיימות בענף הכדורסל. מוסדות השיפוט שלו - העשויים להשית עונשים משמעותיים על העוסקים בענף הכדורסל (ובכך להשפיע על מעמדם החברתי והמקצועי) - מהווים מקור כוח נוסף.
13. הפרמטר הרביעי הוא העובדה שהאיגוד פועל, כמצוות המחוקק, לתועלת הציבור ולא למטרת חלוקת רווח. ככלל, גוף הפועל למען "אחרים" - שהוסמך להיות עושה דברם - משמש ידו הארוכה של הציבור.¹² האיגוד מהווה כלי להגשמת עניינו של קהל אוהדי ענף הכדורסל במשחק עצמו ובהתנהלות סדירה של המשחקים. בנוסף, הוא משמש כלי למימוש עצמי ולהגשמת כישרונותיהם של ספורטאים החפצים ליטול חלק במסגרותיו. אלא שבעוד שחבריו יכולים להשפיע על החלטותיו במסגרת מוסדותיו, יתר הציבור נעדר השפעה ישירה במוסדותיו. הכפפתו לדיני המשפט הציבורי תבטיח, כי הוא יגשים בפעילותו גם את תכליותיו של הציבור הבלתי מיוצג - הספורטאים והקהל הרחב - שלשמו הוא פועל.
14. הפרמטר החמישי הוא מסי החבר שהוא מטיל על חבריו. ככלל, גוף פרטי הניזון מתמיכה ציבורית (בין שמדובר בכספי כלל הציבור, בין שמדובר בכספי תורמים ובין שמדובר בכספי מסי חבר) אינו רשאי לעשות כרצונו ב"קניינו" כאילו היה גוף פרטי לכל דבר ועניין.¹³ כספים אלה, בהיותם "משאב ציבורי", הם חלק מקניין הציבור.
15. בנוסף לזיקה הפונקציונלית, האיגוד מקיים גם זיקה מוסדית לרשויות השלטון.¹⁴ זיקה זו מורכבת ממאפיינים העשויים להצביע על זיקה בינה לבין רשויות השלטון. זיקה זו עשויה ליצור בעיני הציבור תחושה (ברמות שונות ובמינונים שונים) כי חרף התאגדותו על-פי דיני המשפט הפרטי, ידה של רשות מרשויות המדינה ניכרת בפעילותו.
16. הסממן הממלכתי המובהק ביותר של האיגוד נובע מפעילותו הייצוגית בשם המדינה, קרי: ניהול משחקי נבחרות ישראל וקביעת זהות הספורטאים שייצגו את המדינה בתחרויות בינלאומיות. אין צורך להכביר מילים על קיומו של קשר הדוק בדעת הקהל בין נבחרת ישראל לבין המדינה.
17. הטורניר שנערך בין קבוצות הכדורסל בישראל, המכונה "גביע המדינה", משקף את הזהות הרעיונית ביו האיגוד לבין המדינה. על אף שאין עיגון בחקיקה לחובת נשיא המדינה להעניק את הגביע, או למצער לכבד בנוכחותו את משחק הגמר, "גביע המדינה" מוענק בד"כ, על-ידי הנשיא בכבודו ובעצמו.

11 לניתוח פרמטר זה, ראו הראל גופים ונושאי משרה דו-מהותיים, עמודים 139-148. כן ראו הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק", עמודים 445-447.

12 לניתוח יסוד זה, ראו הראל גופים ונושאי משרה דו-מהותיים, עמודים 129-133. כן ראו הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק", עמוד 447; ע"א 1155/20 יצחק עיני נ' מרדכי שאול (פורסם בנבו, 7.12.2021). לניתוח פסק הדין וההשלכות הכרוכות בסיווג עמותה כדו-מהותית, ראו: אסף הראל ושולי וייס "של מי העמותה שלי?" פורום עיוני משפט (תגובות משפט) מז (21.05.2022).

13 פרשת ארגון השוטרים; הראל גופים ונושאי משרה דו-מהותיים, עמודים 149-151. כן ראו: הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק", עמוד 448.

14 לניתוח זיקה זו, ראו הראל גופים ונושאי משרה דו-מהותיים, עמודים 153-186. כן ראו הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק", עמודים 449-452.

18. זאת ועוד, האיגוד זוכה לתמיכה תקציבית מהמדינה. העובדה שגוף פרטי נתמך מכספי המדינה עשויה להוות שיקול רלוונטי לצורך הניתוח אם ראוי לסווגו כדו-מהותי. על אף שמקור המימון, טיבו והיקפו עשויים להשתנות ממקרה למקרה, גוף פרטי הנהנה מכספי משלמי המסים אינו יכול לטעון להגנה מוחלטת על "קניינו העצמי". מסקנה זו מתחזקת, כיוון שאין בידי ציבור משלמי המסים אפשרות אמיתית להימנע מהתשלום או להתמקח עם הגוף על דרכי פעולתו ועל טיב השירות שהוא מעניק.¹⁵

19. העולה מן המקובץ: על אף שאיגוד הכדורסל מאוגד כתאגיד פרטי, קיימים בפעילותו סממנים רבים המצביעים על ביצוע פעילויות "בעלות אופי ציבורי" וכן כאלה המצביעים על "טביעת אצבע שלטונית". סממנים אלו סוללים את הדרך לסיווגו, בהקשרים שונים, כגוף "דו-מהותי".

20. סיווג כאמור פותח צוהר להכפפתו לחובות מוגברות מן המשפט הציבורי, בצד דיני המשפט הפרט החלים עליו ממילא. נעמוד על החובות הרלוונטיות לענייננו.

21. ראשית, השימוש שהאיגוד עושה במשאבי הציבור מחייב אותו לתת לציבור דין וחשבון (accountability) בנוגע לתקינות ההליכים הננקטים על-ידו. הכפפתו לכללי מנהלי תקין תבטיח מניעת השתלטות של אינטרסים זרים על האיגוד.¹⁶

22. הואיל ולצרכני ענף הכדורסל אין יכולת להשפיע על הנעשה באיגוד, עמידה על כללים אלה תבטיח שהצדק ייראה ולא רק ייעשה.¹⁷ בהקשר זה, יפים הדברים שנפסקו בהתייחס למעמדה הציבורי של אגודת סטודנטים:¹⁸

"נושאי משרה בגוף ציבורי או דו-מהותי אינם פועלים למען עצמם ואין הם רשאים לעשות ככל העולה על רוחם... הם משרתי הציבור ושליחיו. עליהם לפעול בנאמנות עבור ציבור שולחיהם. עליהם לפעול בצניעות, בזהירות, בחרדת קודש, ביושרה אישית ובראש מורכן. יאה להם דברו של שליח הציבור בתפילת יום הכיפורים 'אני העני ממעש...' עליהם לשאול עצמם השכם והערב אם הם ממלאים את תפקידם באמונה, האם לא נטלו לעצמם או לא העניקו לזולתם מעבר למידה והאם לא חטאו ביוהרה או בגאווה הלב...".

23. בנוסף, ההגינות הדיונית מחייבת שהחלטה של האיגוד תהא מבוססת על תשתית עובדתית ראויה.¹⁹ בפועל במרחב הציבורי, עליו לבסס את החלטותיו על בדיקה שיטתית. אין להתיר לו להפעיל שיקול דעת בשרירות, על יסוד תחושה בעלמא. קל וחומר הוא הדבר בהתייחס

¹⁵ ראו פרשת **ארגון השוטרים**, לעיל ה"ש 9. נפסק, כי כאשר הציבור נושא בנטל של מימונו הכלכלי של גוף פרטי, זכותו לומר את דברו, לפחות בכל הנוגע לניצול הכספים שאותם מקבל הגוף הפרטי מן הציבור. ²⁰ הטבות כספיות, כגון פטור ממסים, מהוות בעקיפין תמיכה תקציבית.

¹⁶ לניתוח החובה לפעולה על-פי כללי מנהל תקין, ראו: הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק", עמודים 457-454. כאן יובאו עיקרי הדברים.

¹⁷ להשוואה, ראו: פרשת **ארגון השוטרים**, לעיל ה"ש 9. באותו עניין נפסק, כי כל עוד לא נקבע אחרת, חזקה על כל עמותה, במיוחד כזו המתקרבת לציבור, של גוף דו-מהותי, כי כוונת תקנונה להתאים עצמו אל עקרונות השיטה, בין היתר: הגינות, ניהול תקין, היעדר עושק המיעוט והימנעות מעירוב אינטרסים פרטיים זרים של ראשי העמותה.

¹⁸ ע"ע 162/05 **אגודת הסטודנטים בטכניון נ' ברמק**, תק-אר 27 (2) 2007, פסקה 37 לפסק דינו של השופט צור. באותו עניין, בית הדין עמד על הצורך לקיים כללי מינהל תקין בהתייחס לרמת שכר המשולם על-ידי גוף דו-מהותי.

¹⁹ הכוונה היא לאיסוף וסיכום נתונים, בדיקת משמעותיותם ושייכותם לעניין, בדיקת אמינותם וקיום תשתית מוצקה של ראיות מהותיות. ראו, עניין זה: בג"צ 297/82 **ברגר נ' שר הפנים**, פ"ד לז(3) 29 (1983); בג"צ 987/94 **יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת**, פ"ד מח(5) 412 (1994).

להחלטה שעניינה עיצוב מדיניות עקרונית. בנוסף, ראוי להשית על האיגוד גם את חובת ההנמקה.²⁰

24. כן ראוי להחיל על האיגוד את החובה לפעול בהתאם לכללי הצדק הטבעי, הנתפשים כחלק ממושכלות היסוד של המשפט הציבורי.²¹ ביטוי מרכזי לכללים אלה הוא החובה להעניק זכות טיעון לכל מי שהחלטה בעניינו עלולה לפגוע בו.²² היבט נוסף של כללי הצדק הטבעי הוא האיסור על משוא פנים וניגוד עניינים.

25. לכך יש להוסיף את חובת השקיפות. זכות הציבור לקבל מידע מהשלטון היא זכות בסיסית בכל דמוקרטיה.²³ חבה זו ראוי שתחול על איגוד הכדורסל נוכח היותו מבצע תפקיד בעל אופי ציבורי מובהק.

26. במישור שיקול הדעת, בדומה לרשויות ציבוריות הנדרשות לפעול על יסוד שיקולים ענייניים בלבד, יש לצפות מאיגוד הכדורסל לשיקול שיקולים העולים בקנה אחד עם מעמד הציבורי, ובפרט שיקולים המקדמים את הספורט בישראל. כל שיקול החותר תחת תכליות אלה עלול להיחשב כשיקול זר.

27. בנוסף, הואיל והאיגוד משמש כנאמן הציבור שהפקיד בידיו אספקת שירות חיוני, גם אם לא הוא לא שקל שיקולים זרים, ראוי להשית עליו את החובה לנהוג בסבירות. באמצעות חובה זו ניתן להבטיח שהאיגוד יאזן כראוי בין השיקולים הענייניים העומדים ביסוד משאבי הציבור וייתן להם משקל ראוי.²⁴ קשה לדמיין פונקציה כלשהי מבין שלל הפונקציות שהוא ממלא שאין לצפות כי תוחל עליהם חובה זו.²⁵

28. עם זאת, ראוי להדגיש כי אין בהכפפתו לחובות אלו כדי להפקיע הימנו את הפררוגטיבה לנהל את ענף הכדורסל כראות עיניו המקצועיות. בצד הכפפתו לדיני המשפט הציבורי, יש להבטיח כי החלטותיו תתקבלנה מתוך תפישה מקצועית טהורה של גוף שהמחוקק הפקיד בידיו - בשל מומחיותו - עצמאות בניהול ענף הכדורסל.

29. תחולת דיני המשפט המנהלי ראוי שתא, אפוא, מידתית. באמצעות עיקרון המידתיות ניתן להגשים בו זמנית, שתי תכליות בעלות ערך עצמאי: מחד גיסא, מניעת ניצול לרעה של כוחו הציבורי של האיגוד. מאידך גיסא, ויסת חדירתם של כללי המשפט הציבורי באיזון שיטתי – שאינו שרירותי – שעיקרו כיבוד מומחיותו.²⁶

²⁰ להשוואה, ראו: בע"א 10419/03 דור נ' רמת הדר – כפר שיתופי להתיישבות חקלאית בע"מ, פדאור (לא פורסם) 714 (2005): "ההנמקה ודאי תורמת לאיכות ההחלטה; ההנמקה הינה מרכיב חשוב ביכולתו של הפרט להתמודד עם ההחלטה ומעניקה לו את היכולת לתקוף אותה, לערער עליה, ולנסות להפריך את הנימוקים שהועלו, ובסופו של דבר להביא לשינויה. ככל שההחלטה חשובה יותר ופוגעת במושא ההחלטה, תהא חשיבות גדולה יותר להנמקה גם בתחומי המגזר הפרטי... גם בגוף פרטי העדר הנמקה עלול לכסות במקרים מסוימים על החלטה לא ראויה, שלו היה בית המשפט מודע לה, היה פוסל את ההחלטה".

²¹ לניתוח החובה של איגודי ספורט לפעול בהתאם לכללי הצדק הטבעי, ראו: הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק" 457. כאן יובאו עיקרי הדברים.

²² החובה להעניק זכות טיעון הושתה על גופים פרטיים (באמרת אגב) כבר בראשית ימיה של המדינה. לעניין זה, ראו: בג"צ 3/58 ברמן נ' שר-הפנים, פ"ד יב 1493 (1958), עמ' 1507-1508: "...אין בעל השררה 'מוסמך' לפגוע במישהו בלי לשמעו קודם לכן... והנחה זו מופעלת אפילו לגבי 'מחוקק' פרטי, כגון מתקין תקנות של אגודה או חברה...".

²³ לניתוח החובה של איגודי ספורט לפעול בשקיפות, ראו: הראל "גוף דו-מהותי כיציר כפיו של המחוקק", 458. כאן יובאו עיקרי הדברים.

²⁴ אין די בכך שהחלטת האיגוד תהא מושתתת על כל השיקולים הענייניים, אלא יש לבחון אם הוא נתן משקל בלתי סביר לאחד השיקולים הענייניים. במסגרת זו עלינו להידרש לבחינה מהותית של תוכן החלטתו, תוך התמקדות בתהליך איזון האינטרסים והשיקולים הרלוונטיים שביסוד ההחלטה ובחינת המשקל שניתן לכל אחד מן השיקולים.

²⁵ מעבר לחובה המוטלת עליהם לפעול בסבירות, הוראותיהם התקנוניות צריכות אף הן שלא לחרוג ממתחם הסבירות.
²⁶ לניתוח מעמיק של החובה להקפיד על עיקרון המידתיות בעת הכפפת גוף דו-מהותי לדיני המשפט המנהלי, ראו: גופים ונושאי משרה דו-מהותיים (נבו, 2019).